

2015 m. apgintos žemės ūkio mokslų srities daktaro disertacijos

VIEŠŪJŲ INVESTICIJŲ PROJEKTŲ KURIAMOS SOCIALINĖS NAUDOS KOMPLEKSINIS VERTINIMAS | COMPREHENSIVE EVALUATION OF THE SOCIAL BENEFITS GENERATED BY PUBLIC INVESTMENT PROJECTS

Jurgita Baranauskienė

Moklo kryptis:
Ekonomika (04S)

Mokslinis vadovas:
Prof. dr. Vilija Aleknevičienė

Tarybos pirmininkas:
Prof. habil. dr. Zigmas Lydeka

Disertacija parengta:
Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:
Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:
2015 m. lapkričio 6 d.

Viešųjų investicijų projektų tikslai nukreipti į socialinės naudos visuomenei kūrimą, todėl vertinant jų efektyvumą prioritetas teikiamas kuriamai socialinei naudai. Viešųjų investicijų projektų kuriamos socialinės naudos vertinimą komplikuoja socialinės naudos įvairialypiškumas, įvertinimo piniginiiais vienetais, kitais kiekybiniais ar kokybiniais matais sudėtingumas ir ilgi investavimo laikotarpiai. Disertacijos tyrimo tikslas – sudaryti viešųjų investicijų projektų kuriamos socialinės naudos vertinimo modelį, kuris leistų kompleksiskai įvertinti visą viešojo projekto kuriamą socialinę naudą.

Sudarytas viešųjų investicijų projektų kuriamos socialinės naudos kompleksinio vertinimo modelis apima socialinės naudos rodiklių identifikavimą tinklinės diagramos pagalba, skaitinės išraiškos suteikimą socialinės naudos rodikliams, naudojant algoritmą ir socialinės naudos rodiklių apjungimą, taikant daugiakriterinius vertinimo metodus. Šis modelis suteikia galimybę įvertinti visą viešųjų investicijų projekto kuriamą socialinę naudą ir žalą, nepriklausomai, kokybiniais ar kiekybiniais rodikliais ji yra išmatuojama. Gaunamas apibendrintas socialinės naudos rodiklis yra palyginamas, leidžia ranguoti investicines alternatyvas, siekiančias vienodų tikslų, ir užtikrina efektyviausio investicinio sprendimo priėmimą kuriamos socialinės naudos atžvilgiu. Taikant sudarytą viešųjų investicijų projektų kuriamos socialinės naudos kompleksinio vertinimo modelį gali būti vertinami įvairaus pobūdžio viešųjų investicijų projektai, nepriklausomai nuo jų iniciatorių ir vykdytojų, projekto įgyvendinimo vietovės urbanistiniu ir geografiniu aspektu, projekto investicijų, veiklų, tikslinės grupės apimties, socialinės aplinkos srities, į kurią nukreipti projekto tikslai. Viešųjų investicijų projektų kuriamos socialinės naudos vertinimo modelis gali būti naudojamas kaip įrankis užtikrinant efektyvų viešųjų fondų panaudojimą, siekiant maksimaliai patenkinti visuomenės poreikius.

ĮVAIRIŲ KOMBINUOTŲ PAŠARŲ ĮTAKA LIETUVOS JUODMARGIŲ VEISLĖS BULIUKŲ MĖSOS RIEBALŲ RŪGŠČIŲ SUDĖČIAI IR KITIEMS KOKYBĖS RODIKLIAMS | *EFFECT OF DIFFERENT COMPOUND FEEDS ON THE FATTY ACID COMPOSITION AND OTHER QUALITY INDICATORS IN THE MEAT OF LITHUANIAN BLACK-AND-WHITE BULLS*

Gintarė Baltrukonienė

Mokslo kryptis:

Zootechnika (03A)

Mokslinis vadovas:

Dr. Virginijus Uchockis

Tarybos pirmininkas:

Prof. habil. dr. Romas Gružauskas

Disertacija parengta:Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Disertacija apginta:**Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Gynimo data:**

2015 m. rugsėjo 11 d.

Jautiena yra labai maistingas ir vertingas maisto produktas. Joje reikšmingai padidėja n-3 RR (riebalų rūgštys), o n-6 RR sumažėja tuo atveju, kai galvijų racionas papildomas pašarais, turinčiais linoleno (C18:3n3) RR. Galvijų racionuose, kuriuose yra sėmenų išspaudų, sėmenų aliejaus, traiškytų linų sėmenų, padidėja α -linoleno rūgšties, sumažėja n-6/n-3 santykis, bet beveik nesikeičia sočiųjų riebalų rūgščių (SRR) kiekis. Iki šiol nebuvo atlikto palyginamojo kombinuotųjų pašarų su skirtingomis išspaudomis (rapsų, sėmenų saulėgrąžų) ir RR kiekiais įvertinimo Lietuvos juodmargių pieno–mėsos krypties veislės buliukų *m. longissimus dorsi*, farše ir kepenyse, n-6/n-3 santykiui, AI, TI indeksams bei *m. longissimus dorsi* juslinėms ir tekstūrinėms savybėms. Gauti tyrimų rezultatai leis įvertinti skirtingų kombinuotųjų pašarų su rapsų, sėmenų, saulėgrąžų išspaudomis panaudojimą Lietuvos juodmargių pieno–mėsos krypties veislės buliukams auginti ir jų įtaką jautienos kokybei.

ŠUNŲ GALŪNIŲ SĄNARINIO SKYSČIO IR BIOLOGINIŲ ŽYMENŲ (CRP IR COMP) RODIKLIAI NORMOJE IR SĄNARIŲ LIGŲ ATVEJAIS | *SYNOVIAL FLUID ANALYSIS, BIOMARKERS CRP (C-REACTIVE PROTEIN) AND COMP (CARTILAGE OLIGOMERIC MATRIX PROTEIN) IMPORTANCE IN DIAGNOSTIC OF CANINE JOINT DISEASES*

Rūta Noreikaitė-Bulotienė

Mokslo kryptis:

Veterinarija (02A)

Mokslinis vadovas:

Prof. habil. dr. Vidmantas Bižokas

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Antanas Sederevičius

Disertacija parengta:Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Disertacija apginta:**Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Gynimo data:**

2015 m. vasario 20 d.

Lietuvos smulkiųjų gyvūnų veterinarijos gydyklose sąnarinio skysčio tyrimai atliekami retai, tai dažnai lemia netikslas ar klaidingas diagnozes. Net tada, kai ortopedinio ir rentgenologinio tyrimo rezultatai nerodo pokyčių, sąnarinio skysčio tyrimai gali atskleisti nuokrypius. Pastaruoju metu mokslininkai daug dėmesio skiria biologinių žymenų tyrimams, kurie gali suteikti informacijos apie pokyčius sąnariuose ir, pradėjus gydymą, efektyviai stebėti ligos eigą. Nors yra ištirti ir aprašyti keli osteoartrito biologiniai žymenys, iki šiol nė vienas iš jų nenaudojamas klinikinėje praktikoje. Mūsų tyrimo tikslas – parodyti sąnarinio skysčio sudėties ir ląstelių tyrimo svarbą sąnarių ligų diagnostikoje ir skatinti biologinių žymenų naudojimą klinikinėje praktikoje.

SAULĖS ENERGIJOS NAUDOJIMAS VAISTINIŲ-PRIESKONINIŲ AUGALŲ DŽIOVINIMO TECHNOLOGIJOSE | SOLAR ENERGY USAGE IN DRYING TECHNOLOGIES OF MEDICINAL AND SPICE PLANTS

Aušra Čiplienė

Mokslo kryptis:

Aplinkos inžinerija (O4T)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Algirdas Raila

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Arvydas Povilaitis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. rugpjūčio 27 d.

Didėjanti vaistinės-prieskoninės augalinės žaliavos paklausa skatina kurti bei tobulinti jau esamas žaliavos ruošimo technologijas. Vaistiniai-prieskoniniai augalai ir paruošta žaliava vertinama pagal juose sukauptą ir išsaugotą biologiškai veiklių medžiagų komponentų sudėtį ir jų kiekį. Daugelio nuimtų augalų drėgnumas siekia 70–80 %, todėl svarbu laiku jį sumažinti iki saugaus 12–14 % drėgnumo. Pastaraisiais dešimtmečiais intensyviai ieškoma naujų ir draugiškų aplinkai energijos šaltinių, tinkančių džiovavimo technologijose. Ypač tai aktualu vidutinio klimato juostoje esantiems vaistinių-prieskoninių augalų augintojams ir perdirbėjams dėl vyraujančių džiovinimui nepalankių gamtinių sąlygų. Šio darbo tikslas – nustatyti energijos sąnaudų mažinimo galimybes džiovinant vaistinius-prieskoninius augalus, panaudojant saulės energiją. Mažinant džiovavimo procesų priklausomybę nuo saulės energinės apšvietos kaitos ir neigiamą poveikį aplinkai buvo sukurta džiovykla su kombinuota saulės spinduliuotės energijos konversijos sistema, akumuliuojanti šiluminę energiją. Eksperimentiniai tyrimais nustatyta, kad tokio tipo džiovykloje optimaliai valdant vaistinių-prieskoninių augalų džiovavimo procesą palaikomi stabilūs džioviklio parametrai ir nepertraukiamas džiovinimas be papildomų energijos šaltinių visą parą (Išradimas Nr. 6069 *Džioviklio ruošimo panaudojant saulės spinduliuotės energiją būdas ir įrenginys tam būdui realizuoti*). Taip pat buvo nustatyta, kad rausvažiedė ežiuolė ir paprastoji sukatzolė geriausias savybes išsaugojo jas džiovinant pašildytu aplinkos oru, kai lyginamasis ventiliavimo intensyvumas – $4\ 000\ \text{m}^3(\text{t h})^{-1}$. Džiovinant mechanškai paveiktus rausvažiedės ežiuolės stiebus pašildytu aplinkos oru, jų džiūvimo trukmė sutrumpėjo nuo 43 iki 19,5 val., o fenolinių junginių ir fenolinių rūgščių kiekis žaliavoje išliko vidutiniškai 30 % didesnis.

ŠEIMOS ŪKIŲ SANTYKINIO DARNUMO VERTINIMAS NAUDOJANT ŪKIŲ APSKAITOS DUOMENŲ TINKLO DUOMENIS | FARM ACCOUNTANCY DATA NETWORK BASED ASSESSMENT ON RELATIVE SUSTAINABILITY OF THE FAMILY FARM

Vida Dabkienė

Mokslo kryptis:

Ekonomika (O4S)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Vlada Vitunskienė

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Astrida Miceikienė

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. spalio 16 d.

Tradicinis šeimos ūkio veiklos vertinimas, apimantis vien tik ekonominius ir finansinius rodiklius, yra nepakankamas darnios plėtros požiūriu, nes neatskleidžia ūkininkavimo poveikio aplinkai ir bendruomenėms. Priimantiems sprendimus šeimos ūkių lygmeniu, formuojant BŽŪP, siekiant šeimos ūkių darnumo, reikalinga darnumo vertinimo priemonė ūkių lygmeniu. Vienas iš galimų informacijos šaltinių ūkių darnumui vertinti yra Ūkių apskaitos duomenų tinklas (toliau – ŪADT). Tyrimo objektas – ūkio darnumas. Tyrimo tikslas – parengti ūkio santykinio darnumo vertinimo priemonę, integruojančią darnios plėtros ekonominę, socialinę ir aplinkos dimensijas, pritaikytą ŪADT duomenims, taip pat atlikti Lietuvos šeimos ūkių darnumo vertinimą.

Pateikta šeimos ūkio santykinio darnumo greitojo vertinimo priemonė pritaikyta objektyviems kaupiamiems ir kasmet atnaujinamiems ŪADT duomenims, sudaryta iš ūkio santykinio darnumo indekso (toliau – ŪSDI), trijų subindeksų ir dvidešimt trijų rodiklių ($8 + 8 + 7$), atitinkančių ekonominę, aplinkos, socialinę darnumo dimensijas. Rezultatai pateikti trimis lygmenimis, priderinti prie galutinio vartotojo poreikio. Jie leidžia ne tik palyginti šeimos ūkio bendrą bei ekonominę, socialinę ir aplinkos būklę su pasiektais geriausiais rezultatais šalies šeimos ūkių populiacijoje,

bet ir nustatyti ekonominės, aplinkos ir socialines problemas ūkyje, tam tikroje ūkių grupėje arba tam tikrame regione. Atliktas Lietuvos šeimos ūkių santykinio darnumo vertinimas pagal ūkių dydžio klases, išreikštas naudojamų žemės ūkio naudmenų plotu (toliau – NŽŪN ha) ir nustatyti ilgalaikiai (per 10 metų) bei vidutinės trukmės laikotarpio (per 5 metus) ūkių santykinio darnumo skirtumų tarp ūkių klasių pokyčiai. Identifikuotos ekonominės, aplinkos ir socialinės problemos pagal ūkių dydžių klases, kurių pagrindu gali būti priimami politiniai sprendimai, skatinantys darnią ūkių plėtrą.

VIDUTINĖS GALIOS MFWD TRAKTORIŲ EKSPLOATAVINIŲ IR APLINKOSAUGINIŲ RODIKLIŲ GERINIMAS ĮVERTINANT PADANGŲ DEFORMACIJAS | *THE IMPROVEMENT OF THE MEDIUM POWER MFWD TRACTOR PERFORMANCE AND ENVIRONMENTAL PROTECTION IN THE ASSESSMENT OF TIRES DEFORMATIONS*

Vidas Damanauskas

Mokslų kryptis:

Aplinkos inžinerija (O4T)

Mokslinis vadovas:

Doc. dr. Algirdas Janulevičius

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Arvydas Povilaitis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. rugsėjo 24 d.

Traktorius, apkrautas traukos jėga, neišvengiamai susiduria su varančiųjų ratų buksavimu, galinčiu viršyti leistinas reikšmes. Buksavimas reguliuojamas balastuojant traktorių, mažinant oro slėgį padangose, naudojant traukos kontrolės sistemas ir kt. Naudojant šias priemones yra neišvengiami padangų deformacijų pokyčiai, dėl to pasikeičia ratų riedėjimo spinduliai. Neproporcingai pasikeitus riedėjimo spinduliams susidaro kinematinis varančiųjų ratų linijinių greičių neatitinkimas. Ši problema neigiamai veikia traktoriaus eksploatacinius rodiklius – didina galios nuostolius, degalų sąnaudas, taip pat žalingą poveikį aplinkai. Varančiųjų ratų kinematinio nesutapimo galima išvengti parinkus padangų deformacijas, t. y. įvertinus vertikalias ratų apkrovas ir atitinkamai parinkus oro slėgius priekinėse ir galinėse padangose. Vienodas priekinių / galinių varančiųjų ratų buksavimas padidins traktoriaus traukos jėgą, sumažins galios nuostolius transmisijoje, kartu degalų sąnaudas ir aplinkos taršą. Tyrimais teoriškai ir eksperimentiškai pagrįstas metodas parenkant traktoriaus oro slėgį padangose; normalizuojant buksavimą; užtikrinant minimalų kinematinį nesutapimą tarp traktoriaus MFWD priekinių ir galinių varančiųjų ratų; sumažinant degalų sąnaudas bei žalingą poveikį aplinkai.

KIAULIŲ BEI ŠERNŲ REPRODUKCIJOS IR KVĖPAVIMO SINDROMO VIRUSO PADERMIŲ SAVYBĖS IR MOLEKULINIS CHARAKTERIZAVIMAS | PORCINE AND WILD BOARS REPRODUCTIVE AND RESPIRATORY SYNDROME VIRUS PROPERTIES AND MOLECULAR CHARACTERIZATION OF THE ISOLATED STRAINS

Jurgita Deltuvytienė

Mokslo kryptis:

Veterinarija (02A)

Mokslinis vadovas:

Doc. dr. Arūnas Stankevičius

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Rasa Želvytė

Disertacija parengta:Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Disertacija apginta:**Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Gynimo data:**

2015 m. rugsėjo 18 d.

Imunologiniais, molekuliniais ir ląstelių kultūrų metodais buvo įvertinta kiaulių reprodukcijos ir kvėpavimo sindromo (KRKSV) epidemiologinė situacija 2009–2014 m. Lietuvos laukinių šernų ir kiaulių populiacijose, taip pat ląstelių kultūrose izoliuotų padermių savybės *in vitro* ir *in vivo*. Serologiniais tyrimais nustatyta, kad KRKSV infekcija yra labiau išplitusi Lietuvos šernų populiacijoje nei kiaulininkystės ūkiuose. Pirmą kartą Lietuvoje atliktais tyrimais *in vitro* buvo nustatytas sėkmingas šernų KRKSV 3-ojo ir 4-ojo subtipų bei kiaulių 2-ojo subtipo padermių izoliavimas pirminėje alveolinių makrofagų kultūroje bei persėjamojoje MARK-145 ląstelių linijoje. Filogenetinė ląstelių kultūrose izoliuotų šernų mėginių analizė leido nustatyti europinio genotipo 3-ojo ir 4-ojo subtipų KRKSV padermes, kurios paprastai neaptinkamos Lietuvos kiaulių populiacijoje. Šernų izoliatų tyrimai *in vivo* parodė, kad Lietuvoje šernų populiacijoje paplitusios KRKSV 3-ojo ir 4-ojo subtipų europinio genotipo padermės yra patogeniškos 60–70 dienų amžiaus paršeliams. Taip pat nustatyta, kad kiaulių KRKSV diagnostikai pritaikytas ORF6 *TaqMan* AT-PGR tyrimo metodas ir AT-nPGR ORF1 srities oligonukleotidiniai pradmenys gali būti naudojami šernų KRKSV padermėms tirti.

PAPRASTŲJŲ IR SPELTA KVIEČIŲ PRODUKTYVUMO IR KOKYBINIŲ RODIKLIŲ FORMAVIMOSI DĖSNINGUMAI EKOLOGINĖS ŽEMDIRBYSTĖS SĄLYGOMIS | THE REGULARITIES OF FORMATION OF PRODUCTIVITY AND QUALITY INDICATORS OF COMMON WHEAT AND SPELT UNDER THE CONDITIONS OF ORGANIC AGRICULTURE

Danutė Jablonskytė-Raščė

Mokslo kryptis:

Agronomija (01A)

Mokslinis vadovas:

Dr. Audronė Mankevičienė

Tarybos pirmininkas:

Prof. habil. dr. Zenonas Dabkevičius

Disertacija parengta:

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. sausio 23 d.

Ekologiškos produkcijos paklausa vis didėja, tai skatina tirti ir parinkti tinkamiausias augalų rūšis bei ekologiniuose ūkiuose kurti inovatyvias technologijas. Tyrimų tikslas – nustatyti skirtingų ekologinių trąšų įtaką sunkaus priemolio dirvožemiuose, auginamų spelta ir paprastųjų kviečių bei jų mišinio pasėlių produktyvumui, piktžolėtumui, ligotumui bei grūdų kokybei ir užsiteršimui *Fusarium* genties grybais ir mikotoksinais. Nustatyta, kad spelta kviečių vaidmuo ekologinėse sistemose svarbus, nes be mineralinių trąšų subrandina grūdus su didesniu glitimo ir baltymų kiekiu, pasižymi didesne stelbiamąja geba piktžolėms, palyginti su paprastaisiais ir mišinio kviečiais. Taip pat ištirta, kad užterštumas *Fusarium* genties grybais spelta kviečių grūduose visais tyrimų metais buvo mažesnis nei paprastųjų žieminių kviečių. Spelta grūdų varpažvyniai atliko apsauginę funkciją nuo *Fusarium* spp. taršos, nes jie buvo užteršti 1,4–2,9 karto daugiau, palyginti su spelta grūdais.

BIODINAMINIŲ PREPARATŲ POVEIKIS DIRVOS SAVYBĖMS, DIDŽIŲJŲ MOLIŪGŲ VAISIŲ DERLIUI IR KOKYBEI | *THE EFFECT OF BIODYNAMIC PREPARATIONS ON THE PROPERTIES OF SOIL, YIELD OF GREAT PUMPKIN (CUCURBITA MAXIMA D.) FRUITS AND THEIR QUALITY*

Edita Juknevičienė

Mokslo kryptis:

Agronomija (01A)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Honorata Danilčenko

Tarybos pirmininkas:

Prof. habil. dr. Rimantas Velička

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. gruodžio 14 d.

Užsienio mokslininkų atlikti tyrimai parodė, kad įvairūs augalų, kurių agrotechnikoje buvo naudojami biodinaminiai preparatai, vaisiai būna kokybiškesni, jušliai patrauklesni, kaupia didesnius antioksidacinių junginių kiekius (Fritz, 2001). Tačiau neaptikta mokslinių duomenų apie moliūgų vaisių kokybės gerinimą, biologiškai aktyvių medžiagų kiekio didinimą naudojant biodinaminis preparatus, Europoje populiarius biodinaminės gamybos ūkiuose.

Tyrimų tikslas – ištirti ir įvertinti biodinaminių preparatų poveikį dirvos agrocheminei sudėčiai, didžiųjų moliūgų vaisių kokybei.

Tyrimų uždaviniai: 1. Ištirti ir įvertinti biodinaminių preparatų poveikį dirvos agrocheminėms savybėms ir fermentų aktyvumui. 2. Nustatyti biodinaminių preparatų poveikį moliūgų augalų vystymuisi. 3. Palyginti įvairių veislių didžiųjų moliūgų vaisių morfologinių dalių – žievės, minkštimo ir sėklų – kokybę. 4. Nustatyti biodinaminių preparatų poveikį biologiškai aktyvių junginių kiekiui didžiųjų moliūgų vaisiuose.

Pirmą kartą nustatytas ir įvertintas biodinaminių preparatų poveikis moliūgų auginimo agrotechnikoje, moliūgų augalų vystymuisi ir jų vaisių kokybei (biologiškai aktyvių medžiagų kiekiui). Mūsų tyrimų rezultatai įrodo, kad panaudojus biodinaminis preparatus pagerėja dirvos sudėtis, joje padidėja fermentų aktyvumas, išauga moliūgų vaisių maistinė vertė. Sudaromos prielaidos taikyti pažangesnes auginimo technologijas Lietuvoje, skatinti visuomenės inovatyvų požiūrį į darnų žmogaus ir gamtos santykį.

PAPRASTOSIOS PUŠIES (*PINUS SYLVESTRIS L.*) POPULIACIJŲ GENETINĖ ĮVAIROVĖ IR STRUKTŪRA LIETUVOJE | *GENETIC STRUCTURE AND GENETIC DIVERSITY OF SCOTS PINE (*PINUS SYLVESTRIS L.*) POPULATIONS IN LITHUANIA*

Darius Kavaliauskas

Mokslo kryptis:

Miškotyra (04A)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Darius Danusevičius

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Gediminas Brazaitis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. gruodžio 11 d.

Nors paprastoji pušis yra viena iš svarbiausių miško medžių rūšių ūkiniu ir ekologiniu požiūriu Europoje, tačiau iki šiol Lietuvos pušies populiacijų genetinė struktūra DNR lygmeniu naudojant organoidų bei branduolio mikrosatelitus (SSR) nėra tyrinėta. Ankstesni tyrimai atskleidė ženklus morfologinių požymių skirtumus tarp Lietuvos pušies populiacijų natūraliuose medynuose ir bandomuosiuose želdiniuose. Aiškiai išsiskiria Rytų Lietuvos populiacijos su Labanoro morfotipu, Žemaitijos rusvažievės pušys, pajūrio bei Dzūkijos smėlynų morfotipai (Danusevičius, 2000). Tačiau tai ir lieka fenotipiniai duomenys su ganėtinais didėlėmis paklaidomis nustatant genetinę populiacijų struktūrą. Tokie fundamentiniai klausimai nėra atsakyti: kokios yra genetinės paprastosios pušies populiacijų ribos Lietuvoje? Kokia yra ekoklimatinių sąlygų įtaka populiacijų struktūrai? Kokios Lietuvos pušies populiacijos genetiškai įvairesnės ir kodėl? Kaip pasiskirsto genetinė įvairovė šalyje? Kokie genų migracijos srautai vyrauja Lietuvoje? Kokia Lietuvos pušynų poledynmetinė kilmė?

Disertacijos pagrindinis tikslas – ištirti Lietuvos paprastosios pušies populiacijų genetinę struktūrą chloroplastų, mitochondrijų ir nekoduojančios branduolio geno dalies DNR lygmeniu naudojant DNR žymenis.

Pagrindinė išvada, atsakanti į pagrindinį mūsų tyrimo tikslą, – Lietuvos paprastosios pušies populiacijų nekoduojančios geno dalies DNR polimorfizmo

geografinis pasiskirstymas pagal cpDNR, nDNR ir mtDNR žymenis rodo silpną, tačiau patikimą, populiacijų diferenciaciją ir visą šalies teritoriją dalija į Rytų ir Vakarų Lietuvą. Tokia genetinė struktūra daugiausia yra nulėmta poledynmetinės migracijos kelių, tai matome iš A ir B mitotipų pasiskirstymo šalyje, iš kurių B mitotipo koncentracija rytinėje šalies dalyje yra žymiai didesnė. Kitas veiksnys, lėmęs šią struktūrą, yra skirtingi genų srautai (žiedadulkės) iš skirtingų šaltinių Vakarų ir Rytų Lietuvoje bei klimatinių sąlygų nulėmtas neatsitiktinis kryžminimasis.

JŪROS BANGŲ ENERGETINIŲ IŠTEKLIŲ VERTINIMAS BALTIJOS JŪROS PRIEKRANTĖJE TIES KLAIPĖDA | ASSESSMENT OF THE BALTIC SEA NEAR-SHORE WAVE ENERGY RESOURCES ALONG THE COAST OF KLAIPĖDA

Egidijus Kasiulis

Mokslų kryptis:

Aplinkos inžinerija (O4T)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Petras Punys

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Egidijus Šarauskis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. birželio 3 d.

Vyraujantys vakarinių kryptių vėjai Lietuvos priekrantėje kartu su vienais didžiausių vėjo laukų Baltijos jūroje sudaro puikias sąlygas rytinėje Baltijos jūros dalyje susiformuoti vienoms iš aukščiausių bangų. Tai kartu ir didžiausią energiją bei galią turinčios bangos, kurių energetinis potencialas galėtų būti panaudotas elektros energijos gamybai. Disertacijos tikslas – įvertinti jūros bangų energijos išteklius Lietuvos priekrantei, atsižvelgiant į sklaidą erdvėje ir bėgant laikui. Lietuvos priekrantėje bangos vizualiai stebimos jau daugiau kaip 50 metų, o nuo 2011 m., atlikus priekrantės monitoringo atnaujinimo darbus, jūros bangos yra matuojamos ir instrumentiniu būdu. Abiejų šių matavimų tipų duomenys yra naudojami disertacijos tikslui pasiekti.

Vizualinių duomenų daugiametės reikšmės apdorojamos statistiškai, surandamos priklausomybės tarp vėjo greičio ir bangų aukščio. Nustatytos bangų energijai vertinti būtinos bangų parametrų skaičiuojamosios charakteristikos, jų pasikartojimas, sezoniskumas, panaudojami skaičiuojant energetinius išteklius.

Jūros bangų energetinių išteklių Lietuvos priekrantėje sklaidai pagal laiką (metų, sezonų energija, jos variacija) bei erdvėje (gili jūra ir priekrantė) įvertinti pritaikomas MIKE 21 priekrantės bangų modelis. Taip pat apskaičiuoti bangų energetiniai resursai ties Klaipėdos valstybinio jūrų uosto molais.

DYZELINO IR BIODEGALŲ MIŠINIŲ SAVYBIŲ ĮTAKA „COMMON RAIL“ SISTEMOS ĮPURŠKIMO PROCESUI | *THE EFFECT OF DIESEL-BIOFUELS BLENDS PROPERTIES ON THE “COMMON RAIL” INJECTION PROCESS*

Tomas Mickevičius

Mokslo kryptis:

Transporto inžinerija (O3T)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Stasys Slavinskas

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Saugirdas Pukalskas

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. gruodžio 28 d.

Vieni populiariausių iš motorinių degalų rūšių yra dyzeliniai degalai. Jų naudojimas per pastaruosius dešimtmečius išaugo keleriopai, nes didėja sunkiasvorių ir lengvųjų automobilių skaičius. Didėjanti mineralinės kilmės degalų paklausa ne tik sekina pasaulines naftos atsargas, bet ir didina oro taršą, aštrina anglies dioksido keliamą globalinio atšilimo problemą. Siekiant dyzelinius degalus pakeisti alternatyviaisiais degalais reikia išsamiai ištirti dyzelinio variklio darbo efektyvumo gerinimo galimybes ir deginių emisiją, kurią nulemia nuo degalų fizinių savybių priklausantis naudojamos maitinimo sistemos įpurškimo procesas. Degalų fizinės ir cheminės savybės turi įtakos išpurškimo charakteristikoms, savaiminio užsiliepsnojimo gaisties periodo trukmei, degimui ir šilumos išsiskyrimui cilindre, dėl to kinta lyginamosios efektyviosios degalų sąnaudos, indikatoriai, efektyvieji variklio rodikliai, deginių emisija ir dūmingumas. Dyzelinio variklio darbo proceso tobulinimas dirbti alternatyviais degalais yra susijęs su variklio efektyvumo, ekonomiško ir ekologinių rodiklių gerinimu, kuris iš esmės pasiekiamas gerinant įpurškimo, lašelių išskaidymo, degiojo mišinio sudarymo ir degimo procesus. Ši užduotis tampa įgyvendinama pasitelkus inovatyvias degalų įpurškimo įrangos technologijas ir optimizuojant degalų įpurškimo strategijas. „Common Rail“ degalų maitinimo sistemoje degalų įpurškimo slėgis nuo variklio greičio nepriklauso, taigi kryptingai reguliuojant įpurškimo slėgį ir greitį galima pagerinti degalų išpurškimo kokybę, garavimą ir homogeninio mišinio formavimąsi, naudojant įvairių fizinių savybių biodegalus. Tai atlikus galima tikėtis, kad degalai cilindre sudegs geriau ir mažiau teršalų bus išmetama į aplinką.

Šio darbo tikslas – įvertinti dyzelino ir plačios gamos biodegalų mišinių savybių įtaką įpurškimo proceso rodikliams, taip pat pagrįsti jų gerinimo būdus. Siekiant iškelto tikslo ir sprendžiant užsibrėžtus uždavinius buvo pritaikyti bendrieji moksliniai ir eksperimentiniai tyrimo metodai. Tyrinėtos skirtingos sudėties degalų fizinių savybių – klampos, tankio – įtaka degalų įpurškimo rodikliams. Atlikti eksperimentiniai degalų įpurškimo sistemos ilgaamžiškumo tyrimai su „Common Rail“ maitinimo sistema įpurškiant dyzelinius degalus su etanolio priedu.

GRYBO *HYMENOSCYPHUS FRAXINEUS* SKIRTINGOS KILMĖS POPULIACIJŲ SAVYBĖS IR PAPRASTOJO UOSIO JAUTRUMAS LIGOS SUKĖLĖJUI | CHARACTERIZATION OF *HYMENOSCYPHUS FRAXINEUS* POPULATIONS OF DIFFERENT ORIGIN AND SUSCEPTIBILITY OF COMMON ASH TO THE DIEBACK PATHOGEN

Diana Marčiulyrienė

Mokslo kryptis:
Miškotyra (04A)

Mokslinis vadovas:
Dr. Vaidotas Lygis

Tarybos pirmininkas:
Dr. Virgilijus Baliuckas

Disertacija parengta:
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Disertacija apginta:
Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Gynimo data:
2015 m. gruodžio 17 d.

Lietuvoje ir kitose Europos šalyse šiuo metu praktiškai nerasis nepažeistos paprastojo uosio medyno, o atidžiau apžiūrėję iš pažiūros sveiką medį, daugeliu atveju pastebėsime ligos požymius. Uosių džiūvimą sukelia patogeninis aukšliagybis *Hymenoscyphus fraxineus* (nelytinė stadija *Chalara fraxinea*, T. Kowalski). Patogeno sukeliama liga kelia didelį pavojų uosių (ypač paprastojo uosio) išlikimui. Disertacijos tikslas – ištirti masinės uosynų džiūties sukėlėjo, patogeninio grybo *Hymenoscyphus fraxineus*, skirtingos kilmės ir ekologinių tarpsnių populiacijų genetines savybes bei virulentiškumą, skirtingų paprastojo uosio šeimų jautrumą ligai siekiant įvertinti šios rūšies tolimesnio auginimo ir selekcijos perspektyvas Lietuvoje. Atlikus tyrimus nustatyta, kad patogenas dažnai aptinkamas išoriškai sveikuose paprastojo uosio medžiuose, be to, patogenas yra dažnas sveikų mandžiūrinio uosio lapų endofitas, paplitęs natūraliame šios medžio rūšies areale. Nustatyti ženklius genetiniai skirtumai tarp Rusijos Tolimųjų Rytų ir europinių (Lietuvos ir Švedijos) *H. fraxineus* populiacijų. Išryškėjo skirtumai tarp epideminio (Šveicarijos) ir choniško (Lietuvos) tarpsnių *H. fraxineus* populiacijų virulentiškumo, tačiau nustatyti esmingi virulentiškumo skirtumai tarp atskirų ekologinių tarpsnių (t. y. išskirtų iš skirtingo tipo substratų) *H. fraxineus* izolatų. Statistiškai reikšmingi skirtumai buvo nustatyti pagal atsparumą tarp atskirų paprastojo uosio populiacijų ir šeimų, kas sudaro prielaidas iš dalies ligai atsparios uosio dauginamosios medžiagos atrakai, taip pat tyrimai parodė, kad panaudojant dirbtinį medelių apkrėtimą virulentišku patogeno izoliatu galima greitai (mažiau nei per metus) ir patikimai įvertinti testuojamųjų uosių jautrumą *H. fraxineus* sukeliamai ligai pagal apkrėtimo vietose susiformavusių nekrozių ilgį.

BIOGENINIŲ AUGIMO STIMULIATORIŲ POVEIKIS VASARINIAMS MIEŽIAMS SKIRTINGO DRĖGMĖS REŽIMO SĄLYGOMIS | EFFECT OF BIOGENIC GROWTH STIMULANTS ON SPRING BARLEY UNDER CONDITIONS OF DIFFERENT MOISTURE REGIME

Edita Mažuolytė-Miškinė

Mokslo kryptis:
Agronomija (01A)

Mokslinis vadovas:
Doc. dr. Irena Pranckietienė

Tarybos pirmininkas:
Prof. habil. dr. Rimantas Velička

Disertacija parengta:
Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:
Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:
2015 m. birželio 19 d.

Įvertinus turimą informaciją apie sausros įtaką augalų augimui ir vystymuisi būtina ieškoti ir kitų priemonių sausros streso poveikiui minimalizuoti. Šiuo metu didelis dėmesys skiriamas biotechnologinėms priemonėms. Priemonių, susijusių su augalų mityba, panaudojimo drėgmės trūkumo metu tyrimai dar nėra išplėti, todėl pagrindinis darbo tikslas – agrotechninių prevencinių priemonių, veikiančių augalų fiziologinius procesus, mineralinės mitybos elementų įsisavinimo gerinimą ir taupančių augalo energiją, paieška. Tyrimų tikslas – nustatyti biogeninių augimo stimuliatorių (aminorūgščių ir jų derinio su mikroelementais) įtaką vasariniams miežiams skirtingo drėgmės režimo sąlygomis.

Atlikti tyrimai praplėtė žinias apie skirtingų koncentracijų aminorūgščių tirpalų įtaką vasariniams miežiams dirvožemio drėgniui kintant nuo optimalaus iki drėgmės trūkumo ir drėgmės trūkumo sąlygomis. Nustatytas efektyviausias aminorūgštis tręšimo laikas siekiant veikti vasarinių miežių fotosintetinius, biocheminius rodiklius ir derlingumą (kintant dirvožemio drėgniui). Nustatytus dėsningumus galima taikyti augalų auginimo rekomendacijoms rengti, tręšimo technologijoms tobulinti, siekiant sudaryti kuo optimaliausias sąlygas augalams augti sausringo laikotarpio metu.

ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ KRAUJO MORFOLOGINIŲ IR BIOCHEMINIŲ RODIKLIŲ KITIMAS ATSIŽVELGIANT Į ARKLIŲ AMŽIŲ, LYTĮ IR FIZINĮ KRŪVĮ | *BLOOD HEMATOLOGICAL AND SERUM BIOCHEMICAL PARAMETERS VARIABILITY DEPENDING ON AGE, GENDER AND THE PHYSICAL CONDITION IN ŽEMAITUKAI HORSE*

Zoja Miknienė

Mokslų kryptis:

Veterinarija (O2A)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Audrius Kučinskas

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Rasa Želvytė

Disertacija parengta:Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Disertacija apginta:**Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Gynimo data:**

2015 m. birželio 30 d.

Žinant, kad yra genetinių skirtumų tarp arklių veislių, šiame darbe nustatyti sveikų senojo tipo žemaitukų veislės arklių kraujo morfologiniai ir biocheminiai rodikliai, jų svyravimo ribos, kurioms įtakos turi arklių lytis ir amžius. Pirmą kartą Europoje žemaitukai priskirti prie kraujo tipo, tai padės tikslingai įvertinti žirgo sveikatos būklę, parinkti tinkamiausią sporto šaką, diagnozuoti ligas, parinkti ir dozuoti gydymui skirtus veterinarinius vaistus. Ištirtas ir įvertintas senojo tipo žemaitukų veislės arklių kraujo morfologinių ir biocheminių rodiklių kitimas po fizinio krūvio ir ilgoje išvermės distancijoje.

KAIMIŠKŲJŲ VIETŲVIŲ PLĖTROS SINERGIJOS POTENCIALO STIPRINIMAS | *STRENGTHENING THE POTENTIAL OF DEVELOPMENT SYNERGY OF RURAL AREAS*

Rasa Pakeltienė

Mokslų kryptis:

Vadyba (O3S)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Vilma Atkočiūnienė

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Alvydas Baležentis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. gruodžio 18 d.

Prisitaikant prie nuolat besikeičiančios aplinkos, kaimo politikos priemonės tampa vis labiau kompleksinės ir nukreiptos į viso kaimiškojo regiono tvarią plėtrą. Į vietovę orientuotai kaimo politikai reikalingi nauji plėtros metodai, instrumentai, kurie būtų lengvai suprantami sprendimų priėmėjams ir praktikams. Mokslinių ir praktinių diskusijų erdvėje vis dar pasigendama išvalgiu požiūriu paremtų sprendimų, orientuotų į vietovėje vykstančius procesus, stokojama vadybinių priemonių, padedančių atskleisti kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialą. Todėl kaimo politikos formuotojai ir įgyvendintojai turi ne tik nuolatos koreguoti kaimo plėtros tikslus, bet ir ieškoti naujų kaimo politikos įgyvendinimo metodų.

Disertaciniam tyrimui keliami mokslinė problema – kokiais valdymo metodais galima stiprinti kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialą ir kaip jį išmatuoti kuriant strateginio proveržio sąlygas. Tyrimu, įvertinus kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialą pilotinėse vietovėse, buvo siekiama nustatyti kaimiškųjų vietovių plėtros metodus. Darbe pateikta susisteminta mokslinė literatūra ir tyrimai kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialo tema; identifikuoti ir aprašyti sinergijos ir kaimiškųjų vietovių plėtros principai kartu su strateginio proveržio sąlygomis; sukurta unikali, Lietuvoje dar netaikyta,

kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialo vertinimo metodika, pagrįsta užsienio praktikoje plačiai taikomu kaimiškųjų vietovių plėtros modeliu „Kaimo saitynas“ (angl. *Rural Web*); surinkti ir pagrįsti kaimiškųjų vietovių plėtros sinergiją suponuojantys ir jos raišką apibūdinantys kiekybiniai bei kokybiniai rodikliai; parengti kaimiškųjų vietovių plėtros sinergijos potencialą stiprinantys scenarijai ir jų rengimo metodika.

NAUJI IR DUOMINUOJANTYS *CAMPYLOBACTER JEJUNI* SEKŲ TIPAI, POPULIACIJOS GENETINĖ STRUKTŪRA BEI FILOGENETINIAI RYŠIAI KAMPILOBAKTERIOZĖS ETIOLOGIJOJE | *NOVEL AND DOMINANT SEQUENCES TYPES OF CAMPYLOBACTER JEJUNI, PHYLOGENETIC ANALYSIS AND THEIR CONTRIBUTION TO HUMAN CAMPILOBACTERIOSIS*

Sigita Ramonaitė

Mokslų kryptis:

Veterinarija (02A)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Mindaugas Malakauskas

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Albina Anišienė

Disertacija parengta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija

Disertacija apginta:

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija

Gynimo data:

2015 m. birželio 26 d.

Kampilobakteriozė – visame pasaulyje aktuali zoonozė. Nuo 2013 m. kampilobakteriozė pagal užregistruotų sergančiųjų asmenų skaičių Lietuvoje yra dažniausiai nustatoma zoonozė. Pirmą kartą Lietuvoje įvertintas atskirų gyvūninių maisto žaliavų ir produktų (broilerių mėsos, kiaulienos, jautienos, nepasterizuoto pieno ir kt.) bei aplinkos šaltinių (paviršinio aplinkos vandens, laukinių paukščių ir kt.) vaidmuo žmonių kampilobakteriozės etiologijoje. Tyrimams pasirinkome MLST metodą, kurio privalumai leido mūsų gautus rezultatus palyginti su skirtingų tarptautinių laboratorijų rezultatais. Sukurta tarptautinė duomenų bazė leidžia keistis duomenimis, gauti ir suteikti žinių apie kampilobakterijų, išskirtų iš įvairių šaltinių, genetinės įvairovės epidemiologinę situaciją ir populiacijos struktūrą pasauliniu lygiu. Gauti rezultatai yra aktualūs ir nauji ne tik Lietuvoje, nes pirmą kartą identifikavome ir užregistravome tarptautinėje pubMLST duomenų bazėje 74 naujus *C. jejuni* sekų tipus, kurie iki šiol pasaulyje nebuvo registruoti.

OŽKŲ VIRŠKINAMOJO TRAKTO NEMATODŲ EPIDEMIOLOGIJA IR KONTROLĖ LIETUVOJE | *EPIDEMIOLOGY AND CONTROL OF GASTROINTESTINAL NEMATODES IN LITHUANIAN GOAT FARMS*

Inga Stadalienė

Moklo kryptis:

Veterinarija (02A)

Mokslinis vadovas:

Prof. habil. dr. Saulius Petkevičius

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Albina Aniulienė

Disertacija parengta:Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Disertacija apginta:**Lietuvos sveikatos mokslų universitetas,
Veterinarijos akademija**Gynimo data:**

2015 m. rugsėjo 25 d.

Pastaruosiu metu didėjant ožkų skaičiui ir keičiantis klimatui Europoje ir Lietuvoje gausėja užsikrėtimo mastas virškinamojo trakto (VT) nematodais, kurie ūkiams padaro vis didesnių ekonominių nuostolių. Disertacinio darbo tikslas – atlikti įvairaus amžiaus ožkų užsikrėtimo epidemiologinį tyrimą ir nustatyti efektyvias gydymo schemas reguliuojant ožkų VT nematodų populiaciją ganymo sezono metu. Ožkų organizme aktyviai metabolizuojami antihelminčiai preparatai ir dėl to dažnai paskiriama per maža preparatų gydomoji dozė, todėl formuojasi nematodų atsparumas antihelmentikams. Atlikti tyrimai parodė, kad ožkos Lietuvoje yra gausiai užsikrėtusios VT nematodais. Be to, nustatytas aukštas atsparumas anthelmintikui ivermektinui bei vidutiniškas – benzimidazoliams ir levamizoliui.

JUOSTINIO ŽEMĖS DIRBIMO MAŠINOS DARBO PARAMETRŲ TYRIMAS | *RESEARCH OF STRIP-TILLAGE EQUIPMENT WORK PARAMETERS*

Kristina Vaitauskienė

Moklo kryptis:

Mechanikos inžinerija (09T)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Egidijus Šarauškus

Tarybos pirmininkas:

Prof. habil. dr. Vytautas Ostaševičius

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. gruodžio 18 d.

Dėl neariminio žemės dirbimo, ypač tiesioginės sėjos trūkumų, pasaulyje pradėta ieškoti naujų neariminio žemės dirbimo būdų, galinčių apimti ištisinio žemės dirbimo ir tiesioginės sėjos privalumus. Tikslui pasiekti buvo pradėta tirti nauja juostinio žemės dirbimo technologija, pagal kurią dalis dirvos tam tikromis įdirbama, o dalis paliekama neįdirbta.

Norint įdirbti dirvos juostas būtina nuo dirvos paviršiaus pašalinti ten esančias augalines liekanas. Darbui atlikti gali būti naudojami įvairios formos nužertuvai. Trūksta žinių, kokie technologiniai parametrai geriausiai užtikrina pageidaujamą darbo kokybę. Kadangi juostiniam žemės dirbimui vien nužertuvų nepakanka, nes jie nepajėgūs nei pašalinti visų augalinių liekanų, nei dirvos įdirbti, tam būtinos ir kitos mašinų darbinės dalys. Labai svarbu žinoti visų juostinio žemės dirbimo mašinos darbinėse dalių tarpusavio ryšį su dirva bei augalinėmis liekanomis. Kitas (ne mažiau svarbus) aspektas – kad nužertuvais nenužertos augalinės liekanos trukdo ir daro neigiamą įtaką kitoms juostinio žemės dirbimo mašinos darbinėms dalims, todėl būtina ieškoti būdų, kurie leistų susilpninti pačių augalinių liekanų mechanines charakteristikas.

Šio darbo tikslas – ištirti juostinio žemės dirbimo mašinos darbinėse dalių technologinių parametrų (nužertuvų diskų atakos kampų, tarpų tarp diskų, kaltinio noragėlio smigimo gylio ir važiavimo greičio) įtaką juostos dirvoje formavimui, traukai ir energijos sąnaudoms bei nustatyti skirtingų augalinių liekanų mechanines perpjovimo ir nutraukimo charakteristikas priklausomai nuo biologinio preparato poveikio trukmės.

AGROPRIEMONIŲ ĮTAKA CHEMINIŲ ELEMENTŲ MIGRACIJAI PRIESMĖLIO IŠPLAUTŽEMYJE | *EFFECTS OF AGRICULTURAL PRACTICES ON MIGRATION OF CHEMICAL ELEMENTS IN SANDY LOAM LUVISOL*

Ingrida Verbylienė

Mokslo kryptis:

Agronomija (01A)

Mokslinis vadovas:

Habil. dr. Liudmila Tripolskaja

Tarybos pirmininkas:

Dr. Sigitas Lazauskas

Disertacija parengta:

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. sausio 23 d.

Disertacinis darbas atliktas Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Vokės filiale 2010–2014 metais.

Darbo tikslas – įvertinti naudojamų dirvožemio derlingumo stabilizavimui ir augalų derlingumo didinimui, įvairių agropriemonių (skirtingo pavidalo ir cheminės sudėties mineralinių trąšų, skirtingų žaliosios trąšos augalų bei šiaudų mulčio) poveikį cheminių elementų migracijai, atmosferinių kritulių infiltracijai, dirvožemio agrocheminėms savybėms ir augalų derlingumui.

Eksperimentai atlikti lizimetrinių tyrimų metodu.

Atlikti tyrimai suteikia naujų žinių apie cheminių elementų migracijos pokyčius priemolio išplautžemyje dėl skirtingo pavidalo mineralinių (granuliuotų, skystųjų ir lėtai veikiančių azoto trąšų) bei organinių trąšų (miežių šiaudų mulčias, raudonųjų dobilų ir paprastųjų šunažolių biomasė) panaudojimo, o taip pat poveikį augalų derliui, kokybei ir dirvožemio savybėms.

ŪKININKO ŪKIO DIVERSIFIKACIJOS SPRENDIMO PRIĖMIMAS | *FARMER'S FARM DIVERSIFICATION DECISION MAKING*

Jurgita Zaleckienė

Mokslo kryptis:

Vadyba (03S)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Vilma Atkočiūnienė

Tarybos pirmininkas:

Prof. dr. Alvydas Baležentis

Disertacija parengta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Disertacija apginta:

Aleksandro Stulginskio universitetas

Gynimo data:

2015 m. birželio 12 d.

Ūkininkavimo tikslų, ūkininkų požiūrio į ūkininkavimą kitimas, žemės ūkio politikos ir žemės ūkio produktų rinkų liberalizavimas, technologinė pažanga, kintantys vartotojų poreikiai ir kt. lemia ūkininkų ūkių diversifikacijos sprendimo poreikį ir aktualumą. Ūkininkų ūkių diversifikacijos, kaip mokslinių tyrimų objekto, aktualumas grindžiamas tuo, kad diversifikacija apibūdinama kaip inovatyvi ir kompleksiška verslo organizacijų plėtros strateginė alternatyva. Dauguma ūkininkų ūkių – natūraliai susiformavusios šeimos verslo organizacijos jos ekonominiams ir socialiniams tikslams pasiekti. Veiklos tęstinumas, jos savarankiškumas bei atlygintinumo siekimas ūkininko ūkyje turi specifinius ūkininko ūkio kaip verslo organizacijos, gamybos ir istorinės raidos bruožus. Modeliuojant ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimo priėmimo procesą, visa tai reikėtų įvertinti. Kitų šalių tyrėjų išvados negali būti tiesiogiai pritaikomos Lietuvoje dėl vietos, istorinės ūkininkų ūkių raidos, kultūrinių skirtumų.

Siekiant užsibrėžto darbo tikslo buvo sukurtas ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimo priėmimo loginis modelis. Jo patikrai naudotas ekspertų interviu metodas. Atlikto ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimo priėmimo loginio modelio patikros tyrimo rezultatai patvirtino darbo svarbą ir aktualumą: ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimai priimami neracionaliai, egzistuoja „suvaldomumo iliuzijos“ problema, stokojama verslininkiško požiūrio, priimant ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimą nepakankamai buvo įvertinami tiek subjektyvūs, tiek objektyvūs veiksniai, taip pat susidurta su informacijos stoka.

Pagal gautus empirinio tyrimo rezultatus buvo pateiktos rekomendacijos ir ūkininko ūkio diversifikacijos sprendimo priėmimo tobulinimo kryptys.

MIŠKO STRUKTŪROS ĮTAKA KURTINIŲ (*TETRAO UROGALLUS L.*) BUVEINIŲ PASIRINKIMUI IR PASISKIRSTYMIUI BALTIJOS JŪROS PIETRYČIŲ REGIONE | *THE INFLUENCE OF FOREST STRUCTURE ON THE CAPERCAILLIE (TETRAO UROGALLUS L.) HABITATS AND DISTRIBUTION IN SOUTH-EASTERN BALTIC SEA REGION*

Rytis Zizas**Mokslo kryptis:**

Miškotyra (04A)

Mokslinis vadovas:

Prof. dr. Gediminas Brazaitis

Tarybos pirmininkas:

Dr. Virgilijus Baliuckas

Disertacija parengta:

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Disertacija apginta:

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras

Gynimo data:

2015 m. liepos 3 d.

Disertacija skirta kurtinio (*Tetrao urogallus L.*), tarptautiniu mastu saugomos vištinių miško paukščių rūšies, buveinių bei individualių gyvenamųjų teritorijų tyrimams. Pirmąkart pietvakarinėje kurtinių išsininio paplitimo arealo dalyje, pritaikius GIS ir radijo sekimo metodus, analizuota atskirų miško kraštovaizdžio elementų įtaka šių paukščių tuoktvičių užimtumui ir pasirinkimui; kurtinių individualių teritorijų dydis, dinamika ir medynų struktūra skirtingu metų laiku naudojamose buveinėse.

Tuoktvičių aplinkos tyrimai parodė, kad miško struktūra aukšto ir žemo užimtumo lygio tuoktviėse skiriasi, tačiau nevienodu atstumu nuo centro. Išaiškinti aplinkos elementai, lemiantys tuoktvičių pasirinkimą 500 m atstumu nuo jų centro dviejuose, miško struktūra besiskiriančiuose, Lietuvos regionuose. Tie patys elementai buvo būdingi pasirenkant skirtingo užimtumo lygio tuoktviėse. Šie rezultatai rodo, kad aplinkos skirtumai, arba kitaip – buveinių kokybė, paaiškina tuoktvičių naudojimo intensyvumą. Kurtinių patinų individualių teritorijų dydis ir atstumas nuo tuoktviėse, kuriose šie paukščiai gyveno skirtingu metų laiku, keitėsi priklausomai nuo gyvenimo tarpsnio bei skyrėsi tarp atskirų individų. Medynų struktūros tyrimai kurtinių mikrobuveinėse parodė, kad kurtiniams, priklausomai nuo lyties, metų laiko ir gyvenimo tarpsnio, reikalingi skirtingos struktūros miškai. Atskirų individų poreikiai buveinėms taip pat nevienodi.
